

Zbirka Korisnih Linux Komandi

written by

Ahmet Mulalić - addosoft@lugze.org

File komande

File administracija

ls [opcija(e)] [file(ovi)]

Ako se komanda **ls** ukuca bez daljih specifikacija i parametara, bit će izlistan samo sadržaj direktorija u kojem se trenutno nalazite.

Opcije

- l detaljnija lista
- a prikazuje i skrivene file-ove

cp [opcija(e)] sourcefile targetfile

Napravi kopiju sourcefile-a u targetfile-u

Opcije

- i Čeka na potvrdu, ako je neophodno, prije nego što je postojeći targetfile prepisan

mv [opcija(e)] sourcefile targetfile

Premjesti kopiju sourcefile-a u targetfile a potom izbriše originalni file

Opcije

- b Napravi backup kopiju sourcefile-a prije premještanja
- i Čeka na potvrdu, ako je neophodno, prije nego što je postojeći targetfile prepisan

rm [opcija(e)] file(s)

Briše file sa vašeg sistema. Direktoriji neće biti izbrisani "rm" komandom osim ako se ne iskoristi parametar -r

Opcije

- r Takodđer briše sve poddirektorije
- i Čeka potvrdu prije brisanja svakog file-a

ln [opcija(e)] sourcefile targetfile

Smješta interni link u sourcefile pod drugačijim imenom

Opcije

- s Pravi simbolični link

cd [opcija(e)] [direktorij]

Premješta vas iz trenutnog direktorija u izabrani direktorij dok vas "cd .." komanda vraća u prethodni direktorij

mkdir [opcija(e)] ime direktorija
Pravi novi direktorij

rmdir [opcija(e)] ime direktorija
Briše odabrani direktorij, ali samo pod uslovom da je prazan. Ako želite da izbrišete direktorij sa postojećim file-ovim u njemu koristite komandu "rm -r"

chown [opcija(e)] username.group file(ovi)
Mijenja posjednika file-a za navedeno korisničko ime i grupu

Opcije

-R Mijenja sve direktorije u svim poddirektorijima

chgrp [opcija(e)] ime grupe file(s)
Mijenja ime grupe koje posjeduje izabrani file

chmod [opcija(e)] mod file(ova)
Mijenja access dozvole

"Mode"parametar ima tri dijela: group, access i access type. group

group opcije:

u user (korisnik)
g group (grupa)
o others (drugi)

Access type je kontrolisan pomoću slijedećih opcija

Access type:

r čitati
w pisati

gzip [parametri] file(ovi)
Ovaj program kompresuje sadržaj file-ova kroz koplikovane matematičke procedure bez gubljenja podataka. Imena kompresovanih file-ova završavaju na .gz i moraju biti dekompresovani prije njihove ponovne upotrebe.

Opcije

-d dekompresuje zapakovane gzip file-ove

tar [opcija(e)] archivefile(ovi)

"tar" kombinuje jedan ili više file-ova zajedno u jednu arhivu, koja onda može biti kompresovana. "tar" je prilično kompleksna komanda koja omogućuje više opcija. Najčešće korištene opcije su slijedeće:

Opcije

- c Napravi novu "tar" arhivu
- r Dodaje file-ove postojećoj arhivi
- u Dodaje file-ove ali samo ako su noviji od file-ova koji se nalaze u arhivi
- x Raspakuje file-ove iz arhive (ekstrakcija)

Ako je arhiva napravljena sa "tar" završava na .tar. Ako je arhiva također kompresovana koristeći gzip, završava se na .tgz ili .tar.gz. Ako je kompresovana koristeći bzip2, .tar.bz2.

locate pattern(s)

With "locate", pronađite u kojem direktoriju je traženi file smješten. Također možete koristiti "wild cards".

find [opcija(e)]

Sa ovom komandom, pronađite file u određenom direktoriju.

Sistem komande

Informacije o sistemu

df [opcija(e)] [direktorij]

"df" (disk free) komanda, korištena bez opcija, prikazuje statistike o kompletnom slobodnom prostoru, iskorištenom prostoru na hard disku.

Opcije

- H Prikazuje broj okupiranih blokova u gigabajtima, megabajtima, ili kilobajtima - u "human readable" formatu
- t Tip file sistema (ext2, nfs, etc.)

du [opcija(e)] [put]

Kada je korišten bez parametara, ova komanda prikazuje kompletan prostor iskorišten od svih file-ova koji se nalaze u određenom direktoriju. Ako postoje

podirektoriji, njihova veličina je prikazana također.

Opcije

-a prikazuje veličinu svakog pojedinačnog file-a

free [opcija(e)]

"free" prikazuje sumu ukupne i iskorištene memorije i swap prostor

date [opcija(e)]

Ovaj mali program prikazuje trenutno sistemsko vrijeme

Procesi

top [opcija(e)]

"top" prikazuje kratak pregled svih aplikacija koje su trenutno pokrenute. Ako pritisnete H, otvorit će se stranica najvažnijih opcija sa objašnjenjima.

ps [opcija(e)] [process ID]

Kada se pokrene bez ikakvih opcija, ova komanda vrati tabelu svih "vaših" pokrenutih programa i procesa.

Opcije

aux Prikazuje detaljnu listu svih procesa, neovisno o posjedniku

kill [opcija(e)] process ID

Iako Linux sistem može biti smatran prilično stabilnim, nažalost postoje programi (obično siromašno programirani) koji se ne zatvaraju na normalan način. To se radi pomoću "kill" komande. Ta komanda šalje "TERM" signal, koji programu daje naredbu da se ugasi. Ako ovo ne pomaže postoji još jedan koristan parametar.

Opcije

-9 Šalje "KILL" signal umjesto "TERM" signala. Ovo dovodi do toga da se određeni proces završi u skoro svim slučajevima.

killall [opcija(e)] processname

Ova komanda funkcionira kao "kill", ali umjesto process ID, komanda "ubija" sve procese koji se tako nazivaju (ime procesa).

Mreža

ping [opcija(e)] hostname ili IP adresa

"ping" je zapravo kontrolisanje TCP/IP mreže tj. njihove osnovne funkcionalne djelotvornosti. Ova alatka šalje mali paket drugom računar sa instrukcijama da ga odmah pošalje nazad. Ako to uspije "ping" prikazuje odgovarajuću poruku da je mreža ispravna i da radi.

Opcije

-f "flood ping": šalje što je moguće više paketa.

-i value Prikazuje interval između dva paketa podataka u sekundama.

nslookup

"Domain Name System" konvertira domene u IP adrese.

telnet [opcija(e)] hostname/IP adresa

Telnet je zapravo internet protokol koji vam omogućava da radite sa ostalim računarima širom mreže. Telnet je također ime Linux programa koji interpretira tačno isti protokol i omogućava vam da radite na drugim računarima a da uopće ne morate fizički sjediti za tim računarom.

Neke od ostalih komandi

passwd [opcija(e)] [username]

Korisnici mogu mijenjati svoje šifre kada kod to požele sa ovom komandom.

Također superuser root je može koristiti da promjeni šifru bilo kojeg korisnika.

halt [opcija(e)]

Da bi izbjegli rizik gubljenja podataka, uvijek gasite računar sa ovim programom.

reboot [opcija(e)]

Funkcije su iste kao i kod "halt" komande, ali računar je odmah restartovan.

clear

Nekada vam konzola može biti u potpunosti prekrivena tekstom što pojedine korisnike može zbuniti. Da bi ste očistili ekran od svih silnih komandi koje ste prethodno ukucali iskoristite ovu komandu.

history

Ponekad se može dogoditi da neki korisnici zaborave neku komandu koju su prethodno koristili. U tu svrhu se koristi ova komanda koja vam prikazuje listu svih komandi koje ste prethodno koristili.

LITERATURA:

SuSE Linux 8.1 - User Guide

ULKBIH - LugZe
www.lugze.org
www.linux.org.ba